

HİZBULLAH'IN ARSAL OPERASYONU: LÜBNAN İÇİN TARTIŞMALI BAŞARI

Murat TINAS

*Dr. Murat Tinas Gazi
Üniversitesi Uluslararası
İlişkiler Bölümü'nde Araştırma
Görevlisi olarak çalışıyor.
Doktorasını Orta Doğu Teknik
Üniversitesi'nde tamamladı.
Lisansüstü eğitimleri sırasında
Ürdün'de Arapça öğrendi ve
Beyrut Amerikan Üniversitesi
Arap ve Orta Doğu
Araştırmaları Merkezi'nde
ziyaretçi araştırmacı olarak
çalıştı. Akademik ilgi alanlarını
Lübnan politikası, dış politika
analizi, mezhebi kimliklerin dış
politikadaki rolü ve Orta Doğu
politikası oluşturuyor.*

Suriye'de süregelen iç savaş Lübnan toplumunda uzun süredir var olan bölünmeyi derinleştirdi ve ülke sayısız iç ve dış sorunla mücadele ediyor. Arsal şehri daha birkaç hafta önce manşetlere çıkmış olsa da bu Suriyeli silahlı gruplarla Lübnan Ordusu ve Hizbullah'ın kuzeydoğu sınır şehrinde ilk karşılaşmaları değil. Hizbullah'ın son askeri operasyonu Arsal'ın izole ve geri kalmış yapısına rağmen stratejik olarak ne kadar önemli olduğunu bir kez daha hatırlattı ve Lübnan'ın çeşitli mezhep grupları arasında gergin tartışmalara sebep oldu. Hizbullah'ın saldırısı zayıf bir orduya ve sayısız mezhep grubuna bağlı kırılğan bir güç dengesine sahip Lübnan hükümetini savunulması güç bir durumda bıraktı. Yapılan birçok askeri yardıma rağmen Lübnan Ordusu'nun Arsal'da egemenliğini tehdit eden duruma karşı etkisiz kaldığı da açık bir gerçek. Ancak tartışmalara yol açan ikilemler ne olursa olsun, Hizbullah'ın hükümetin denetimi olmadan bir operasyon yapabilmesi, devletin ipleri tamamen İran'ın etkisi altındaki Hizbullah'a teslim ettiğinin bir göstergesidir.

Suriye'de süregelen iç savaş Lübnan toplumunda uzun süredir var olan tarihsel ve toplumsal bölünmeyi derinleştirdi. Dolayısıyla ülke şu an iç ve dış birçok sorunla mücadele ediyor. Arsal gazete manşetlerinde daha birkaç hafta önce tekrar belirdi ama bu Suriye'deki silahlı gruplarla Lübnan ordusu ve Hizbullah'ın ülkenin kuzeydoğu sınırındaki şehrinde ilk karşılaşması değil. Arsal'daki ilk çatışmalar 2014'ün ortalarında yaşandı. Hizbullah'ın Suriye Hava Kuvvetleri ve Lübnan Silahlı Kuvvetleri'nin (LSK) desteğiyle gerçekleştirdiği askeri

operasyon, Arsal'ın izole konumu ve gelişmemiş yapısına rağmen stratejik önemini yeniden hatırlattı ve Lübnan'daki çeşitli mezhep grupları arasında gergin tartışmaları tetikledi.

Arsal ve Suriye İç Savaşı'ndaki Stratejik Önemi

Arsal, Lübnan-Suriye sınırında izole ve çok gelişmemiş küçük bir şehirdir. Nüfusunun büyük kısmı Sünni Lübnanlılardan oluşuyor. Fidaa İtani, Arsal'ı Şii bölgesinde mezhebi bir istisna olarak tanımlıyor.

Lübnan Haritası

Elverişsiz coğrafi yapısı nedeniyle şehirdeki ekonomik faaliyetler hep sınırlı olmuştur. Arap Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi (Arab Center for Research and Policy Studies)'nin raporlarına göre nüfusun sadece %10'u devamlı iş sahibi. Her gelişmemiş sınır şehrinde olduğu gibi Arsal'da da ekonomik yoksunluk kaçakçılığın artmasına neden olmuştur. Bu nedenle Arsalılar ve Lübnan-Suriye sınırında yaşayanlar arasında oldukça iyi yapılandırılmış kaçakçılık ağları, Suriye'deki ayaklanma başlamadan önce dahi vardı.

Ayaklanmanın başından itibaren Suriye'deki muhalif gruplara hem insani yardım hem de silah ulaştırmak amacıyla koridor olarak kullanılan Arsal, isyanın iç savaşa dönmesiyle son derece önemli bir geçit haline geldi. Suriye rejim güçleri, uluslararası ve bölge müttefiklerinden gelen yardımlarla ilerleyişe geçip askeri dengeyi değiştiren 2013'ün sonlarında muhalif silahlı güçler Humus ve Humus'un güneydoğu uçlarında arka arkaya yenilgiler yaşadılar. Böylesi bir

konjonktürde, Suriyeli muhalifler Lübnan topraklarındaki Arsal'a doğru geri çekildi. Bu geri çekilme kararının birkaç nedeni var. İlki Arsal'ın demografik yapısı. Arsal nüfusunun büyük çoğunluğunun Sünni olması nedeniyle Sünni muhalifler bu şehre sığınabileceklerini düşündü. İkinci neden Arsal'ın muhaliflerin rejimle çatışmaya devam edebilecek kadar sınıra yakın olması. Üçüncü nedense muhaliflerin akrabaları için Arsal'ın zaten bir sığınma noktası haline gelmiş olmasıydı. Resmi bir bilgi yok ancak 2014'ün başında, Arsal'da yaklaşık 70,000 Suriyeli olduğu tahmin ediliyordu. Bu rakam şehrin nüfusunun üç katından fazlasına denk geliyor.

Suriyeli muhaliflerin 2013'ün sonlarında Arsal'a çekilmesiyle şehir, Lübnan iç politikasının oldukça tartışmalı konularından biri haline geldi. Lübnan'da mezhepler çerçevesindeki siyasi bölünmeler, ülkenin Suriye meselesinde ortak bir görüş sahibi olmasını zaten oldukça zorlaştırıyor. Ancak Arsal'ın Suriye'de iç savaştaki stratejik önemi

Suriye'deki muhalif gruplara hem insani yardım hem de silah ulaştırmak amacıyla koridor olarak kullanılan Arsal, isyanın iç savaşa dönmesiyle son derece önemli bir geçit haline geldi.

sebebiyle Suriye meselesi son derece gergin bir hale geldi. Çünkü Lübnan siyaset sahnesi, Şam rejimini destekleyenlerle muhalifleri destekleyenler arasında keskin bir şekilde ikiye ayrılmış durumda. Ağustos 2014'te LSK ve bazı Suriyeli muhalif gruplar arasında çatışmalar çıktı ve sonucunda Lübnan'ın seneler süren rehine krizi yaşandı. Silahlı çatışmalar net bir sonuca varılmadan sona erdi ve bazı Suriyeli gruplar Arsal sınırını tutmaya başladı. Lübnan topraklarının daha içlerine ilerleme çabalarının önüne geçmek için ise LSK, bölgenin batısında bir tür savunma alanı oluşturdu.

Sonuç olarak, Suriye iç savaşının Lübnan topraklarına taşıdığı 2014'ten beri en

ciddi durum Arsal'da yaşandı. Juroud Arsal bölgesine yaklaşık 3,000 militanın sığındığı bunların üçte ikisinin IŞİD veya El-Nusra üyesi olduğu geri kalanı başka muhalif gruplara mensup olduğu tahmin ediliyor. Buna ek olarak bölge binlerce Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapıyor.

Hizbullah'ın Arsal Saldırıları

18 Temmuz 2017'de mecliste konuşan Lübnan Başbakanı Saad Hariri, ordunun Arsal'a operasyon başlatacağını söyledi. Ardından 20 Temmuz'da Hizbullah, Juroud Arsal'ın dağlık bölgesinden ve Kalamun'un batısından El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi ya da yeni adıyla Tahrir El-Şam'ı

Hizbullah'ın Arsal Operasyonu (Kaynak: The Daily Star)

temizlemek için operasyona başlayacağını açıkladı. Operasyonun başında Suriye Hava Kuvvetleri hava saldırılarında, bölgenin batısında güçlü hatları olan LSK ise düzenli top atışlarında bulundu. Bu sırada Hizbullah, silahlı grupların hem Lübnan'ın daha da içlerine sızmasını hem de kaçımlarını engellemeye çalıştı.

Suriye Hava Kuvvetleri'nin operasyonu ve LSK'nın top ateşiyle destek çıkması bu iki kuvvet arasındaki güçlü koordinasyonun bir göstergesidir. Hariri iddiaları reddedip "Lübnan ve Suriye orduları beraber hareket etmemiştir," dese de bu durum bir sır değil. Gelecek Hareketi'nden Kültür Bakanı Ghattas Khoury dahi iki ülke arasında uzun zamandır bir tür güvenlik koordinasyonu olduğunu ifade etmiştir.

Saldırı 21 Haziran'da başladı ve Hizbullah sadece birkaç gün içinde büyük ilerleme kaydetti. Lübnan'ın doğusunda yapılan operasyonun ana amacı, bölgeyi El-Kaide bağlantılı El-Nusra ve Özgür Suriye Ordusu'na dâhil küçük bir gruptan geri almaktı. LSK

düzenli saldırılarına devam ederek militanların kendi bölgelerine girmesine engel olmaya çalışsa da operasyona doğrudan katılmadı. Temmuz sonlarında Hizbullah bağlantılı basın, Hizbullah savaşçılarının Arsal'ın dışına doğru önemli bölgeleri ele geçirdiğini yazmaya başladı. Yedi gün boyunca kaydedilen önemli ilerlemenin ardından 27 Temmuz'da Hizbullah, El-Nusra'yla anlaşmaya vardıklarını açıkladı. Bu anlaşma, hem militanların hem de mültecilerin de içinde olduğu sivillerin Suriye'de muhaliflerin elindeki bölgelere gidebilmesi için güvenli bir geçit sağlanmasını içermektedir. Hizbullah ve Tahrir El-Şam arasındaki anlaşma kapsamında, Ağustos 2017'nin ilk haftasında binlerce silahlı militan ve ailesi İdlib ve başka şehirlere taşındı. Sonuçta, Suriyeli isyancılar ve terörist gruplar Arsal'dan çıkarıldı ve Hizbullah bölgedeki gücünü göstermek için Lübnan bayrağının yanına kendi bayrağını da astı. Bu nedenle operasyonun LSK değil Hizbullah tarafından yapıldığının altını çizmek önemli.

Suriye Hava Kuvvetleri'nin operasyonu ve LSK'nın top ateşiyle destek çıkması bu iki kuvvet arasındaki güçlü koordinasyonun bir göstergesidir.

Juroud Arsal'da Hizbullah Askerleri (Kaynak: Al-Jadeed)

Operasyon Sonrası

Operasyon görece kısa sürse de Hizbullah'ın Tahrir El-Şam'la çatışmasının ardından tartışmalar devam ediyor. Hizbullah karşıtları teröristlerle savaşmanın ülkedeki bir silahlı grubun değil ordunun görevi olduğunu vurguluyorlar. Başbakan Hariri de Hizbullah'ın faaliyetlerini desteklemediğini ve LSK'nın operasyon yapmasını tercih edeceğini açıkladı. Hariri'ye yakın görüşlü El-Müstakbel gazetesinde köşe yazarlığı yapan Ali El-Hüseyni, Arsal operasyonu hakkındaki yazısında örgütün İran ve Suriye rejimine hizmet ettiğini yazdı.

Operasyonun tamamlanmasının ardından Hizbullah'ın eskiden El-Nusra kontrolünde olan bölgeleri LSK'ya devretmesi gerekiyor. Esasen, Hizbullah'ın alandan geri çekilmesi ve LSK'nın yerine geçmesi yüksek bir ihtimal. Hükümetin beklentisi de bu yönde. Bu nedenle Başbakan Hariri bir röportajında "Hizbullah geri çekilecek ve her şeyi ordu devralacak" dedi. Nicholas Blanford'a göre LSK'nın bölgeye birliklerini yollamasıyla Lübnan bağımsızlığından beri ilk defa Suriye-Lübnan sınırının tamamını kontrol ediyor olacak. En azından kâğıt üzerinde

ve IŞİD'in kontrol ettiği yerler hariç.

Hizbullah'ın bölgeyi terk etmesi bekleniyor, ancak bunun sebebi Lübnan Hükümeti'nin kontrolü ele alması veya LSK'nın Hizbullah'a ve güvenli bölgelerine etkili operasyonlarda bulunabilme ihtimali değil. Hizbullah'ın çekilmesinin üç temel nedeni var. İlk olarak Hizbullah, Juroud Aarsal'ı teslim ederse birçok savaşçısını Beşar Esad'ın iktidarda kalmasında kilit rol oynadıkları Suriye'ye gönderebilir. İkincisi LSK'nın Juroud Aarsal'a girmesi bazı eleştirileri de susturabilir çünkü Lübnan'daki herkes,

Hizbullah'ın bu derecede operasyon kapasitesine sahip olmasından memnun değil. Ayrıca Aarsal'da kazanılan toprağı, orduya devretmenin Hizbullah için bölgede nüfuz kaybetmesi demek olmayabileceği de unutulmamalı.

2006'daki tek taraflı savaş ilanında olduğu gibi Hizbullah'ın operasyon başlatarak tekrar devlet gibi davranmış olduğu şüphesiz bir gerçek. Bu eylemler Lübnan'ın egemenliğine kesin bir tehdit ve Lübnan hükümetini zayıf bir ordu ve mezhep grupları üstüne kurulu kırılğan bir güç dengesiyle savunmasız bir konumda

Hizbullah'ın hükümetin ve ordunun denetimi olmadan bir operasyon yapması, devletin ipleri Lübnan'da nüfuzu iyice artan İran'ın etkisindeki Hizbullah'ın eline bıraktığı anlamına gelmektedir.

Operasyon Sonrası Juroud Aarsal

bırakıyor. Bu nedenle Lübnan Başbakanı Hariri kazanılan zafer üstüne hislerini ancak şöyle söyleyebildi: “Hizbullah bir operasyon başlattı ve bir şeyler başardı. Burada önemli olan şey sonuçtur.” Ancak, ABD ve Birleşik Krallık tarafından yapılan onca askeri yardıma rağmen LSK'nın, ülkenin egemenliğine tehdit teşkil eden Arsal'daki duruma karşı yaklaşık üç sene

sessiz kaldığı da bir gerçektir. Tartışmalara yol açan ikilemler ne olursa olsun, *The Arab Weekly* gazetesinden Ali El-Amin'in ifade ettiği gibi, Hizbullah'ın hükümetin ve ordunun denetimi olmadan bir operasyon yapması, devletin ipleri Lübnan'da nüfuzu iyice artan İran'ın etkisindeki Hizbullah'ın eline bıraktığı anlamına gelmektedir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr